

NOVADNIEKS

OTRDĪEN,
1990. gada 21. augustā

PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

Nr. 99 (6103)
Maksā 3 kap.

Augstā līmenī

tika sasaukta sanāksme, lai novērtētu ekoloģisko situāciju Līvānu stikla fabrikā un noteiktu galvenos virzienus tās stabilizēšanai. Piedalījās republikas Augstākās Padomes apkārtējās vides aizsardzības komisijas priekšsēdētājs, republikas valdības padomnieks dabas aizsardzības jautājumos, Ekonomikas ministrijas, republikas un rajona sanitāri epidemioloģisko staciju, reģionālās dabas aizsardzības komitejas, institūta «Pilsētprojekts», asociācijas «Latvijas preces» un, protams, rajona un pilsētas pārstāvji. Jau minētais

uzskaitījums vien liecina, cik plašs bija šī akūtā jautājuma apspriešanas diapazons.

Sanāksmes dalībnieku domas dalījās: vieni bija par uzņēmuma daļēju slēgšanu, otri — par pilnīgu, trešie — par fabrikas pārcelšanu uz rūpniecības zonu utt. Ņemot vērā, ka republikai nepieciešama fabrikā ražotā produkcija, nolemts izveidot divas darba grupas.

Vienai, kuru vada stikla fabrikas galvenais inženieris V. Bessarabs, līdz 15. septembrim jāiesniedz Ministru Padomei un republikas sanitāri epidemiolo-

ģiskajai stacijai pasākumu plāns ekoloģiskās situācijas uzlabošanai uzņēmumā, bet otrai, kuru uzdots vadīt asociācijas «Latvijas preces» prezidentam, — priekšlikumi par fabrikas tehnisko pilnveidošanu un pārcelšanu uz rūpniecības zonu.

Līvānu pilsētas izpildkomitejai ieteikts lūgt republikas Dabas aizsardzības komiteju organizēt Līvānos alternatīvu sanitāro laboratoriju ar ekoloģisku novirzienu. Fabrikas vadībai kopā ar asociāciju rekomendēts lūgt savus pasūtītājus nemit Līvānu uzņēmuma rekonstrukcijai.

I. IVANOVA

Svētkos — par labo

Pēdējā laikā kaut kā nav pieņemts rīkot grandiozas svinēšanas — pat ja ir iemesls. Taču tradīcijas saglabājušās, un nekur nepaliksi — arodu svētkus vēl neviens nav atcēlis. Un kāda jēga to darīt? Jo vairāk tāpēc, ka šajos «stresu un kaislību» laikos var vismaz cilvēcīgi kopā sanākt. Tā arī izdarīja Celtnieku dienas priekšvakarā Līvānu pārvietojamajā mehanizētājā kolonnā.

Salīdzinot ar stāvokli rajonā kopumā, celtnieki pirmajā pusgadā nav strādājuši slikti: pārsniegti līgumdarbu plāni un pašu spēkiem veicamo darbu uzdevumi, cēlies darba ražīgums, lai gan katastrofāli nepietiek dažādu materiālu. Sevišķi labi veicies mehanizācijas iecirkņā (A. Peisenieks) un palīgsaimniecības (V. Nahalovs) laudīm. Par otrā ceturkšņa rezultā-

tiem ar apvienības «Lauku celtnieks» Goda rakstiem apbalvoti kompresora mašīnists M. Jegorovs, autoceltņa mašīnists G. Spila, mūrnieks J. Isāts. Ipaši tika godināti tie, kas nostrādājuši divus gadu desmitus (drīz Līvānu PMK atzīmēs savas pastāvēšanas 20. gadadienu). Vairāk nekā diviem desmitiem celtnieku piešķirts nosaukums «Labākais savā profesijā». Izcilnieku cildināšanas labākā forma — materiālā. Protams, svētkos darbojās arī ziedu izstāde.

Svētki nav mūžīgi, celtniekus gaida liels darbs. Otrajā pusgadā jānodod ekspluatācijā sakaru nodaļas ēka, fizikultūras un atveseļošanās komplekss, kolektors, melno sagatavju cehs, veikals Līvānos, klubs kolhozā «Dubna» un citi svarīgi objekti.

I. IVANOVA

abc RAJONA SKOLĀS

Skolas vadības maiņa šomēnes notika Jaunsilvas devingadīgajā skolā.

Direktore Albīna Rone turpmāk strādās par skolotāju Līvānu 1. vidusskolā. Bet skolās vadīšanu pedagogu kolektīvs uzticēja krievu valodas un literatūras skolotājai Janīnai Usārei.

Sākot ar 1. augustu, darbā slēpjas jaunie pedagogi.

Sinī mācību gadā mūsu rajonā pēc mācību iestāžu beigšanas strādāt jāsāk 20 skolotājiem un 14 bērnu audzinātājiem.

«Erudītu nometnē», kas šīsavas nogalē darbojās Vecpiebalgā, pulcējās bērni no visiem Līvānu novadiem. Savas zināšanas viņi varēja papildināt atbilstoši interesēm, jo nometnē darbojās trijos tematiskos virzienos: «Daba», «Kultūra», «Vēsture».

Jau mācību gada laikā laikrakstā «Pionieris» organizēts «Erudītu konkurss». Nometnē, protams, piedalījās tā uzvarētāji. Viņu vidū arī Preiļu 1. vidusskolas skolniece Zane Ivanova. Līdz ar viņu kultūras jautājumus šai nometnē studēja arī Līvānu 1. vidusskolas skolēni — Elīna Reitere, Dagnija Jonāne, Gita Jelisejeva un Edmunds Jauja. Bet Helmutis Jauja no Rožupes devingadīgās skolas «Erudītu nometnē» pētīja vēsturi.

S. JOKSTE

Gik maksās mūsu avīze?

Tuvojas parakstīšanās sākums uz laikrakstiem un žurnāliem 1991. gadam, un lasītājus, acimredzot, interesē, cik tad maksās preses izdevumi, arī — rajona avīze, nākamgad.

Diemžēl mūsu dzīvē ar katru dienu viss kļūst dārgāks, un tāpēc cenu pieaugums nevar neskart arī preses izdevumus. Par to tika runāts arī 14. augustā notikušajā apgādā «Avīze» ietilpstošo laikrakstu redaktoru padomes sēdē. Uzzinājām, ka valsts izdevniecību sistēmā esošajiem laikrakstiem cenu komiteja noteikusi šādu cenu — no 3 līdz 12 kapeikām par vienu eksemplāru. Mūsu rajona avīze (tāpat kā visu citu rajonu) maksās 10 kapeikas. Parakstīšanās uz visu gadu izmaksās aptuveni 11—12 rubļus.

Kāpēc tads cenu pieaugums? Atbilde ir ļoti vienkārša — avīžu izdošana arvien padārdzinās. Piemēram, ar nākamā gadu mums tikai sakaru darbiniekiem vien nāksies maksāt 1,62 kapeikas par vienu eksemplāra piegādi lasītājiem (tātad — vairāk nekā pusi no pašreizējās avīzes cenas). Koligrafiisti sola paaugstināt cenas par avīzes salikšanu, iespēšanu, fotoilustrāciju izgatavošanu un citiem darbiem pat līdz trim reizēm. Palielinās transporta izdevumi. Taču vislielākās neskaidrības šobrīd ir ar papīru. Pirmkārt, nav zināms, vai tas nākamgad vispār būs, otrkārt, cik par papīru vajadzēs maksāt. Mums gadā vajadzīgas apmēram 30 tonnas papīra, lai nodrošinātu rajona laikraksta izdošanu 14 tūkstošu lielā metienā. Patlaban par vienu tonnu maksājam 260 rubļus (valsts cena). Bet «melnajā tirgū», kā informēja mūsu izdevniecības direktors, avīžu papīra cena jau esot pieaugusi līdz 5000—6000 rubļu par tonnu.

Rajona laikraksta redakcija strādā saimnieciskā aprēķina apstākļos, un visi izdevumi mums jāsedz, kā arī savas algas jānodrošina tikai no līdzekļiem, kurus iegūstam par avīzes realizēšanu un reklāmu. Nevienš naudu mums nedod un nav devis, tā jāmeklē mums pašiem.

Ar šī gada 1. novembri redakcija pārtrauc vietējo radio raidījumu finansēšanu, jo pašreizējās dārdzības apstākļos mums tas vīenkārši nav pa spēkam (gadā vietējie radio raidījumi redakcijai rada aptuveni 3000 rubļu lielu zaudējumu). Turklāt, rajonu avīžu redakcijās radio raidījumu nodālas turpmāk nav paredzētas, bet to vietā uzņēmumi, iestādes un organizācijas, to vidū — arī rajona Tautas deputātu padome, var veidot radio raidījumu autonomas redakcijas (protams, finansējot to darbību).

Ar nākamā gadu palielināsies ne tikai mūsu laikraksta, bet arī visu republikas preses izdevumu cenas. Piemēram, parakstīšanās uz jaunatnes laikrakstiem gadā izmaksās apmēram 35 rubļus. Iespējams, ne viens vien lasītājs atteiksies no daudzu avīžu pasūtīšanas. Tāpēc mēs plānojam turpmāk publicēt gan materiālus par sava rajona dzīvi, gan arī informēt, kas notiek republikā un citās valstīs. Taču te mēs gribētu zināt arī lasītāju domas. Uzrakstiet, kādu jūs vēlaties redzēt mūsu avīzi nākamgad.

Pēteris PIZELIS

Māras zemes Karalienes dienā

Iestiprināšana. No labās: bīskaps J. Čakuls un Aglonas dekāns P. Onkulis.

Katoļticīgos Aglonā uzrunā Latvijas Republikas prezidents A. Gorbunovs.

Skriet, nevienam nav īpaši jāstāsta, kādu vietu Latvijas katoļu dzīvē ieņem 15. augusts. Tikai jāpiebilst šī gada kalendārā ierakstītais: «V. J. Marijas bebesis uzņemšana. Māras zemes Karalienes svētki».

Acimredzot, nav arī īpaši jāstāsta, kas šai dienā ik gadus notiek Aglonā, kad pie bazilikas pulcējas tūkstošiem un tūkstošiem cilvēku no malu malām, nāk svētcēlnieki, brauc ārzemnieki, lai piedalītos Dievmātes de-

besis uzņemšanas svētkos.

Pagājušajā gadā Aglonu 15. augustā apmeklēja ap 50 tūkstošu cilvēku, šogad, pēc Latvijas televīzijas ziņām, bijis 100 tūkstošu. Par pēdējo skaitli var diskutēt, taču 70—80 tūkstoši cilvēku Aglonā 15. augustā notekti bija. Mūsu un Rēzeknes rajonā šie katoļu svētki šogad bija pasludināti par brīvdieniem. Jau 13. augustā Aglonā svinīgi sagaidīja pirmās svētcēlnieku grupas, kas kājām bija mē-

rojušas ceļu no Rīgas un Cēsīm. 14. augustā svētcēlnieki ieradās no Rēzeknes, Zilupes, Dagdas un daudzām citām Latgales vietām. Aglonā bija arī katoļi no Maskavas, Leningradas, Baltkrievijas, Ukrainas, Lietuvas, Polijas, Zviedrijas, Amerikas Savienotajām Valstīm un citurienes. Te pulcējās garīdznieki no visas Latvijas, kā arī no Lietuvas un Po-

Turpinot diskusiju par Ļeņinu

Laikraksta «Novadnieks» redakcija kādā avīzē numurā darīja zināmu, ka publicēs to vēstuli apskatu, kas saņemta sakarā ar manu rakstu «Par ko?». Cerēsim, ka tajā izskanēs visi viedokļi, kas izteikti šajās vēstulēs un ka tas nebūs tik tendenciozs kā publikācijas ar E. Mukānu un A. Pošeika parakstiem. Domāju — iekams sākt kritizēt Ļeņinisko mantojumu un Ļeņina personiskās īpašības, kritizētājiem vispirms vajadzētu uzmanīgi izlasīt viņa biogrāfiju un galvenos darbus, jo ne visiem pietiek spēka iepazīties ar Ļeņina rakstu pilnu sakopojumu.

Rakstā «Par ko?» rakstīju, ka pēc Ļeņina nāves, maskējoties ar viņa mācības autoritāti un izraujot no viņa darbiem atsevišķus, attiecīgajam brīdim izdevīgus citātus, pie varas nāca cietsirdīgi vai arī aprobežoti darboņi. E. Mukāns citātu izraušānā pārspējis daudzus šī žanra speciālistus.

Pirmkārt, sākumā norakstījis Ļeņina citātu no A. Solženicina darba «Gulaga arhipelāgs», bet citātus autori, kuri ciena sevi un lasītājus, ņem no pirmavotiem un tos komentē tikai tad, ja ir izlasījuši darbu pilnībā un var izanalizēt, kādā sakarībā attiecīgie vārdi teikti.

Otrkārt, E. Mukāns citē Ļeņinu no viņa rakstu sakopojuma:

50. sējums, 142. un 143. lappuse. Jā, tie ir briesmīgi, nežēlīgi vārdi, zem kuriem patiešām ir Ļeņina paraksts. Taču — te jāizdara to gadu notikumu analīze. Ļeņins vienmēr meklēja mieru, bet ja tas nebija sasniedzams, viņš — cilvēks, kurš pēc Oktobra revolūcijas iestājās par nāves soda atcelšanu, — bija spiests dot rīkojumus izvērst masu teroru.

Vispārzināms, ka čekas nodibināšana un kontrrevolūcijas apspiešana ar ieročiem tajos gados bija atbilde uz balto teroru. Taču E. Mukāns šos piespiedu vardarbības aktus pasludina gandrīz vai svarīgākajiem Ļeņiniskajiem principiem un tūlīt apstiprina ar izdomājumiem, ka Staļins, kaut arī formāli, tomēr palicis uzticīgs šiem principiem. Bet patiesībā staļinisma noziegumos nav nekā Ļeņiniska. Un nevar arī būt. Tāpēc arī nav jābrīnās, ka E. Mukāns, «atceroties mītiņu», visu tajā notikušo redz tikai savas iztēles greizajā spogulī.

Piebildē savam rakstam viņš aizbildinās, ka «šajā rakstā nebija iespējams un nav arī vajadzības sniegt visu to informāciju, kas mūs iepazīstinātu ar to Ļeņinu, ko līdz šim no mums centās slēpt». Un ieteic mums iepazīties ar publikācijām centrālajos un republikas laikrakstos,

kurās it kā ir patiesība par Ļeņinu. Domāju, ka tas nav pareizs priekšlikums, jo uzskatu, ka secinājumus var izdarīt katrs pats tikai tad, ja ir iepazīties ar pirmavotiem. Ievērojami cilvēku domas un priekšlikumi sakarā ar vēsturiskiem notikumiem un konkrētu personu rīcību var būt vienīgi orientieris savu secinājumu izdarīšanai, kuri ne vienmēr atbilst viedokļiem, kas izteikti avīzē, žurnālā vai grāmatā.

Autors pat nonāk pretrunās, jo apgalvo, ka Isto Ļeņinu no mums centās slēpt, bet pats citē nevis līdz šim nezināmus Ļeņina darbus, bet gan tos, kas ievietoti viņa rakstu sakopojumā, kas izdots pusmiljonu eksemplāru lielā metienā.

Katrs, kas izvirza savu ideju un seko tai atbilstoši viņam dotajai varai vai esošajām iespējām, izvēlas, kā viņš savu ideju īsteno — noraidot citādi domājošos, viņus pārliecinot vai apspiežot. Šodien, kad M. Gorbačovs — komunisti Ļeņinietis pēc pārliecības — apspiešanas un konfrontācijas metodes atzinis par nepieņemamām, kad par cilvēku rīcības ietekmēšanas metodi atzīta jaunās domāšanas politika, atgriešanās pie Ļeņiniskajiem principiem mums dos iespēju nevis vārdos, bet darbos pāriet no konfrontācijas uz abpusēji izdevīgu sadarbību ne vien starp cil-

vēkiem, ne vien starp dažādus uzskatus un idejas sludinošām partijām un kustībām, bet arī starp valstīm ar dažādu sabiedriski politisko iekārtu. Jo pretstatā personiskajām, politiskajām un militārajām ambīcijām pastāv kodol kara un ekoloģiskās katastrofas briesmas. Un te mums visiem ir daudz darāmā, ir kur pielikt visas planētas cilvēku spēkus, lai civilizācija neiznīcinātu pati sevi.

Vēstures faktu izkropļošana, pieminekļu sagraušana, ielu pārdēvēšana, mēģinājumi atņemt pārtikas devas Lielā Tēvijas kara invalīdiem un dalībniekiem, karogu krāsas nomaina, gerbonu atjaunošana ar lauvām, grifiem, zvaigznēm un vairogiem mūsu dzīvi labāku nepadara, pārtikas veikāni plauktus nepiepildīs, bet drīzāk būs otrādi. Lai dzīvotu labāk, skatīsimies uz priekšu. Bet cilvēces noietais ceļš — ar visu labo un ar visu sliktu — ir mūsu kopīgais ceļš. Un atskatīties atpakaļ nepieciešams tikai tāpēc, lai zinātu, kas bijis līdz mums, un neatkārtotu to, kas mums traucētu dzīvot nākotnē. Kas bijis vērtīgs pagātnē, tas ir vērtīgs arī tagad. Tas jāņem sev līdzi, jāattīsta tālāk un jāizmanto, nemot vērā šodienas iespējas, kopīgajās interesēs, bet nevis tādēļ, lai no nodzīvoto gadu desmitu augs-

tiņēm aplietu ar dubļiem mirušos.

Personīgi man Ļeņins nekad nav bijis dievība, bet vienmēr bija tikai cilvēks, kurš tikai vēl sāka īstenot Marksa zinātniski pamatoto ideju — uzcelt valsti uz sociālās vienlīdzības principiem. Kamēr bija dzīvs, viņš meklēja kļūdījās, atkal meklēja un atrada, gāja uz priekšu un mirstot novēlēja tālāk attīstīt šo ideju, taču nepārvērst marksismu par dogmu. Dīemžēl pēc Ļeņina nāves neatradās šo ideju cienīgu mantinieku, kas spētu tās tālāk attīstīt.

Man liek dziļi vilties tās primitīvās domāšanas un rīcības metodes, kādas lieto tādi sabiedriski politisko kustību līderi kā A. Pošeika un E. Mukāns. Idejas, kuras viņi sludina, ved uz buržuāzijas kundzības atjaunošanu pār strādniekiem un zemniekiem. Dāmām un kungiem savas personiskās labklājības labad vajadzīga paklausīga, pelēka vergu masa, bet tieši pret to cīnījās Ļeņins. Tieši tāpēc pat viņa piemiņa kungos un dāmās rada niknumu un naidu. Tieši tāpēc viņi nežēlo dubļus, lai nomelnotu Ļeņinu, un izmanto savu varu, lai iznīcinātu visu, kas saistīts ar viņa vārdu.

P. VARTMINSKIS,
LKP Preiļu rajona komitejas pirmais sekretārs

Māras zemes Karalienes dienā

(Sākums 1. lpp.)

lijas. Pēc vietējo ledzīvotāju atzinuma tik daudz tautas Aglonā 15. augustā nekad nebija redzēts.

Svētceļnieki no Preiļiem un Aglonas atnesa rudzu vārpu vainagu, tiegrie no Krāslavas rajona Asūnes — medu, no Cēsīm — mākslinieka Gunta Strupuļa veidoto Aglonas Dievmātes attēlu, svētceļotāji no svētā Jēkaba katedrāles Rīgā — aizdegtas sveces.

Lielajos katoļu svētkos Aglonā piedalījās Latvijas Republikas Augstākās Padomes priekšsēdētājs A. Gorbunovs. Viņš ticīgajiem teica uzrunu latgaliski. Klāt bija Augstākās Padomes priekšsēdētāja vietnieks A. Krastiņš, rajona vadība.

Divas dienas — 14. un 15. augustā — Aglonas bazilikā notika dievkalpojumi — mises, mācības, vesperes. Tās vadīja bīskapi V. Nukšs un J. Čakuls, monsinjors H. Trūps, Aglonas dekāns P. Onckuls un citi katoļu baznīcas pārstāvji.

Laužu pilna bazilika, baznīcas dārzs, tūkstoši un tūkstoši visā Aglonas ciematā. Tiegrie vārdos un domās atgriezās pie Jaunavas Glābējas Marijas, uzticēja viņai savas bēdas un šaubas, lūdza piedošanu par grēkiem, padevīgi lūdza Dievu.

«Mēs tevi lūdzam, Kungs un Dievs,» skandēja katoļticīgo tūkstoši. «Visvarenais, mūžīgais Dievs, apžēlojies par mums...»

Dziedāja baznīcas koris, spēlēja pūtēju orķestris. Svinīgums bija sakāpināts līdz pēdējam. Debess un Aglonas bazilikas altāra noslēpums, daudzu jo daudz sirdu cerība un pašaušanās uz Dievu šai dienā — 15. au-

gustā savijās vienā veselumā, īpaša svētvinība.

Lielie katoļu svētki Aglonā beidzās ar iestiprināšanu (iestiprināja bērnu, jauniešus, pat sirmgalvjus, kas nolēmuši pā-

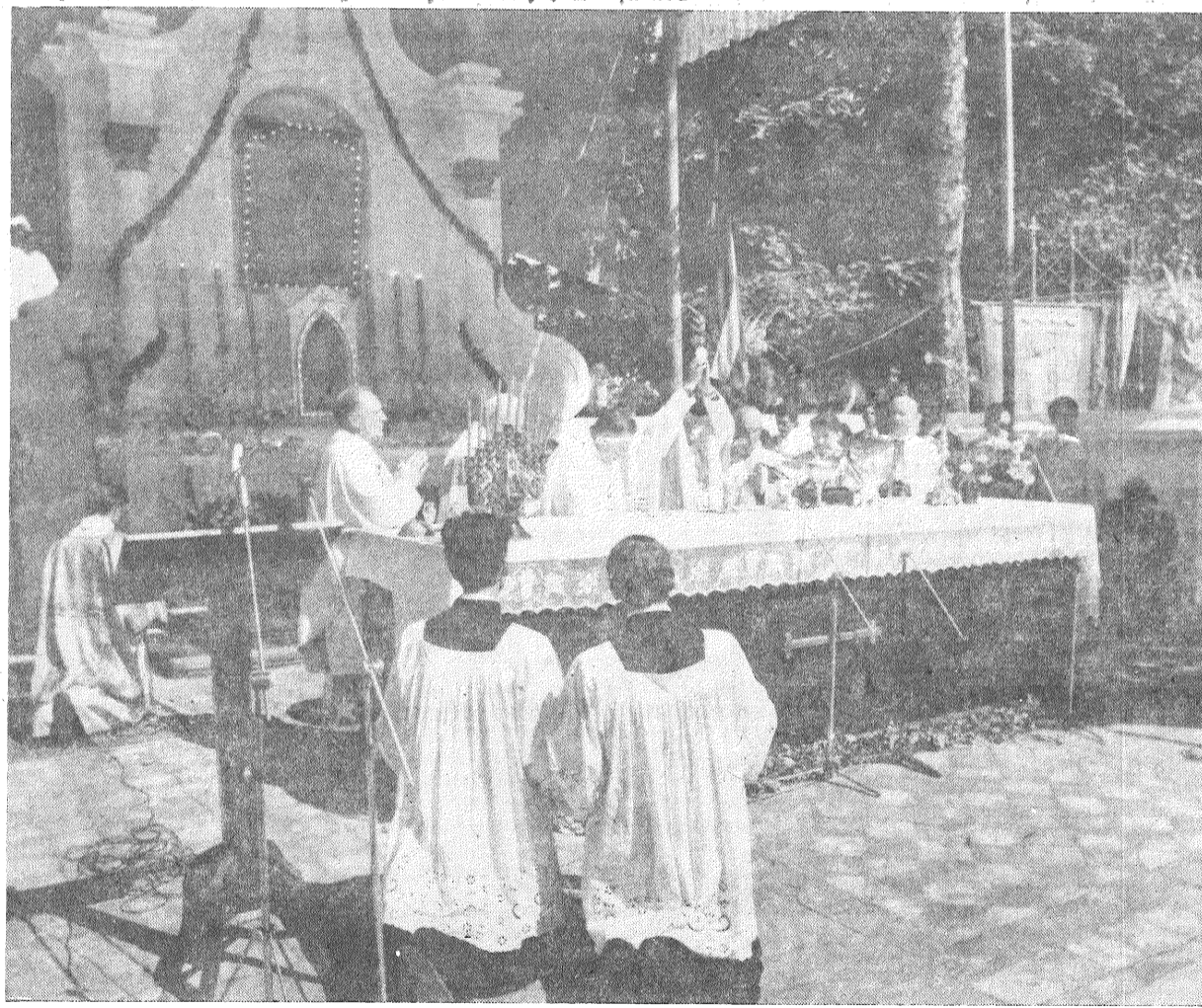
vērsties Dieva ticībai) un procesiju. Svinīgi un pacīlāti skanēja baznīcas pieci zvani (divi no tiem šogad izlieti Daugavpils lokomotīvu remonta rūpnīcā), cēli no baznīcas virzījās procesija, ejot Latvijas katoļu baznīcas va-

dībai, nesot daudzos baznīcas karogus.

Ave Maria! Te Deum...

Jānis GURGONS

● Pie Karalienes kājām...
Jāņa ZANDES foto

Piedod, Aglona!

Pēc mūsu tautas lielās dienas — 15. augusta — svinībām Aglonas bazilikā radusies ne-parasta sajūta. Skumjas pēc manas bērniības klusās Aglonas, kad cilvēki šurp brauca pēc sirds mierinājuma. Un aizbrauca mājās apgārti, jo baznīcā, pie svētavota un bazilikas dārzā pavadijais laiks deva sirdsmieru ilgām laikam. Diemžēl šis klusums un spēja apgārt katru, kas te ienāk, palicis vairs tikai bazilikā. Aiz dievnama vārtiem nu darās greka darbi. Atklāti sakot, aizbraucot 14. augusta vakarā uz Aglonu un ejot pa ciemata galveno ielu līdz bazilikai, jutos vienkārši satriekta. Man šķita, ka esmu nokļuvusi austrumu tirgū, kur katrs tirgotājs, ar ko vēlas un kā prot, lai tikai gūtu lietaku peļņu. Apgedūšu šasīliku un

ceptu desīņu smārds, dūmi nu bija tik vareni, ka šo dvaku nespēja izkļiedēt Cirtša miglas mākoņi. Vārbūt... Vārbūt tiešām musulmaņu svētkos šāda ēdienkarte būtu vietā (kaut gan šaubos, vai austrumu tautas atļautos tādu jembastu savu svētnama tuvumā). Te viss gāja no rokās... Pasakainas cenas par apgedušiem galas gabaliem, pepsikolas pudeli, ko naskie kooperatori bija siveduši... Un ne tikai pārtiku. Lai man piedod par atklātību, bet te varēja nopirkt (jo tika piedāvāts) visu: sākot ar novalkātiem apaviem, zemaņu stīdiem, naktskreklēm un beidzot ar importa prezervatīviem... Vārdus sakot, viens varens krāmu tirgus.

Man iebildīts: cilvēkiem vajag paēst, vajag

atspirdzinošus dzērienus. Jā, vajag. Neticu, ka rajona tirdzniecības organizācija (vārbūt pat kopā ar kaimiņu rajonu sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumiem) to nespēju atrisināt. Galu galā šai dienai, kad Aglonā cilvēki ierodas no visas republikas un daudzi jo daudzi viesi, republikas patērētāju biedrību savienība var iedalīt īpašus fondus.

Jā, Aglonā varētu pārdot skaistus suvenīrus, rožukronus, svētbildes, sveces, krustiņus... Bet — vai vajag un vai mūsu paaudzei ir tiesības 15. augustu pārvērst par izmantgu kooperatoru un dažādu šeptmaņu peļņu dienu un vietu? Šogad Aglonā no kooperatoriem iekasēja maksu par tirdzniecības vietu. Bet... vai par šiem dažiem rubļiem iespējams sakopt tos posta darbus, ko te pastrādājuši «tirgoņi»? Galu galā, ko tad īsti drīkst tirgot un kā tir-

got 15. augustā, jāizlemj gan Aglonas pagasta, gan arī rajona padomes deputātiem.

Nezinu, ko domā Aglonas draudzība, bet man šķiet, ka šāds jembasts dievnama tuvumā vienkārši ir nīrgāšanās par baznīcu, jo tiegrie nebrauc uz Aglonu paēst šasīlikus, dzert kooperatoru piedāvāto dziru, ko viņi nezin kāpēc sauc par alu. Nebrauc arī ne zemaņu stādus pirkt, ne ko citu. Viņi brauc rast dvēseles sirdsmieru. Bet garāmbraucēji, kuri labi jūtas šādā piknika atmosfērā, labāk lai nākamgad paliek mājās, vai vismaz pārceļas uz ezera otru krastu. Viņiem absolūti nav nekādu tiesību radīt te savu — miestpilsonisko «gadatirgu».

Bet šogad, Aglona, piedod šiem garāmbraucējiem!

Replika

Kaut kas te nesaskan

Turklāt — nesaskan divos aspektos.

Pirmais. Kā zināms, Daugavas programma pilnīgi nepielauj saimniecisko darbību šīs upes ielejā. Taču šī gada pavasarī Valsts dabas aizsardzības komiteja izdevusi atļauju Nr. 5-20/119 iegūt upes smiltis Latvijas upju kuģniecības Daugavpils nodaļai (šī gada apjoms — 45 tūkstoši kubikmetru). Protams, tās darbinieki tūlīt metās naski pildīt plānu. Ko tas deva Līvāniem, katrs var

pārliecināties, atnākot pie pārceltuves, paskatoties, pataustot, ieelpojot apkārtējo smārdu...

Dignājas pārceltuves vieta, protams, nebija ideāla pilsētnieku atpūtai. Bet ko darīsi, ja tiem līvāniešiem, kuri ir bez «zirga», nav citas izvēles — tālu kājām neaiziesi. Tagad pie upes vispār nav iespējams piekļūt — izskaloto smilšu kaļni, izdangāti krasti, iznīcināta augu sega... Un gaisā ass smārds no velkoņiem, zemes-

sūcējiem, ekskavatoriem, jo degvielas tvertnēs taču nav jau odekolons. Un tāpēc ūdenī peld visai aizdomīgi plankumi. Upei pat baisi tuvoties, kur nu vēl atveldzēties tās ūdeņos.

Kā liekas, upju darbinieki domā darboties līdz pašam rudenim, jo kārtā citam klientam — ceļiniekiem sekos celtnieki.

Protams, smiltis vajadzīgas gan ceļu darbiniekiem, gan celtniekiem. Tikai nevar saprast, kāpēc par to iegū-

šanas vietu izraudzīti jau tā daudz cietušie Līvāni, precīzāk teikt — krasts tiem iepretim.

No šejienes — otrs aspekts. Varbūt cienījamiem pilsētas padomes deputātiem, komisijām, tā vietā, lai karotu ar diviem simtiem pensionāru salā, lietderīgāk būtu panākt upes atbrīvošanu no zemes-sūcējiem, liellaivām un velkoņiem.

Novēroju, kā, gaidīdami liellaivu, nosauļojušies melni kā nēģeri, puīši aiz gara laika makšķerēja. Interesanti, kā garšoja noķertā zivtele? Protams, ja tāda tur vispār vēl mājō.

Iraīda KOROĻOVA

Jersikas pilskalnā

Padomju vāras gados pirmo reizi notiek izrakumi senajā Jersikas pilskalnā. Zinātnu akadēmijas korespondētājlocekļa Ēvalda Magureviča vadībā grupa šeit strādās līdz septembra sākumam. Izrakumus finansē Latvijas Kultūras fonds un rajona izpildkomiteja. Ekspedīcijas darbā ir iesaistīti Līvānu skolu audzēkņi.

Patlaban jau ir uzietas simts senlietas. Arheologi ir noņēmuši pirmo slāni. Pētnieku darbu aizkavē pirmajā pasaules karā raktā tranšeja: līdz ar to ir daudz kas sajaukts vēsturiskajā kultūrslānī. Lai zinātniskie pētījumi varētu turpināties, nepieciešams rast finansēšanas iespējas. Ko sevī glabā Jersikas pilskalns, rādīs laiks un arheologu uzņēmība.

V. ROMANOVSKIS

Svētku dienā līst sviedri

Fizkultūriešu dienā Preiļos lielus un mazus izlocīt kājas aicināja sporta kluba «Cerība», sporta biedrība «Vārpa», rajona sporta komitejas organizētais masu sarīkojums. Laikā izreklamētās sacensības savu pulku dalībnieku savāca. Tiesa gan, viņu varēja būt vairāk. Bet tie, kuri atnāca, izsportojās no sirds. Jo sporta veidi bija dažādām gaumēm un dažādaī sagatavotībai. Sākot ar masu skrējieni pa Preiļu pilsētas ielām, kur uz starta stājās tādi piedzējuši skrējēji kā J. Zeltnis, G. Ormanis, un beidzot ar mazajiem skrējieniem no dažādām vecuma grupām.

Citi interesenti savukārt pulcējās sporta zālē, kur sīviešu un vīriešu komandas sacentās minibasketbola un minivolejbola sacensībās. Zēni un vīri spēlēja futbolu, cēla svaru bumbu. Pēdējās sacensībās piedalījās arī līvāniešis A. Orlovs, kurš nupat veiksmīgi startēja republikas lauku sporta spēļu sacensībās un no Bauskas mājup atveda trīs medaļas. Viņš arī fizkultūriešu dienas sarīkojumā kļuva par sacensību uz-

varētāju. Daudz dalībnieku mērojās spēkiem basketbola soda metienos, novusā, daži izmēģināja roku un spējas tenisā.

Uzvarētājiem balvas sagādāja klubs «Cerība» un sporta komiteja.

GUNĀRS ORMANIS — Losandželosas šī gada maratonskrējiena dalībnieks, par aizraušanos ar sportu sacīja tā:

— Kad kļuju piecpadsmit gadus vecs, laimā vairs pamīlība neļāva mocīties rajona krosa un citās sacensībās, kā to joprojām dara simtiem skolēnu bez piefiekama treniņa un pēc šāda moku skrējiena vispār zaudē interesi par sportošanu. Sāku skriet un sacensībās justies kā cilvēks. Rimicānu pusē, kur esmu piedzimis un skolā mācījos, biju un laikam gan arī pašlaik esmu vienīgais, kas brīvajā laikā tik daudz skrien.

Man viegli «atnāca» republikas jaunatnes čempiona tituls. To izcīnīju pēc pāris mēnešu treniņiem. Vienā ziņā tā bija veiksmē. Tagad uzvaras vairs tik viegli rokā nedodas, jo ceļš uz sporta virsotnēm ir smags darbs.

Es neuzskatu sevi par talantīgu, man nav skaļu panākumu. Bet arī treniņi man nešķiet nicināmi. Es neesmu no tiem, kam sports ir sagandējis veselību. Treniņos neatkarīgi, tālab mani neviens «neizdzen», kā tas nereti notiek ar dažām jaunām «zvaigznēm». Neslīmoju. Vārdu sakot — uzturu savu formu.

Trenēties sāku pie Jāzepa Lazdāna, bet Rīgā — pie maratonistu trenera L. Strekolovska. Šogad palaimējās aizbraukt uz Losandželosu. Šīs sacensības nevar salīdzināt ne ar kādām citām, kur līdz šim nācies piedalīties. Tā ir īpaša sajūta, ja uz starta iziet divdesmit tūkstoši dažādu zemju skrējēju. Tā ir neparasta sajūta — dzīvot līdzī tai sportiskajai atmosfērai, kura pilsētā valda jau agrā rīta stundā un turpinās pēc sacensībām. Un vēl. Šajā lāļajā, eksotiskajā zemē ne mirkli mēs (otra sacensību dalībniece bija Anīta Stūrīte no LU) nebijām bez svešatnes tautiešu uzmanības. Ko vispār bez viņiem būtu tur iespācis.

Trīs nedēļas bez naudas vajadzēja gaidīt bijeti mājupceļam! Šīs nedēļas tad arī pavadīju sportiskā latviešu inženiera ģimenē. Biju uz tikšanos «Daugavēs vanagu» namā, kur uzņēma visus Baltijas valstu sportistus. Tikai brīžiem nejutos gandarīts, jo sacensībās neizdevās gūt savu labāko rezultātu. Bet tautieši bija ļoti saprotoši.

Šajā ziņā negribu sevi attaisnot, bet jāsaka gan, ka braukšanas formalitāšu kārtošana paņēma visu enerģiju. (Starp citu, Gunārs sponsors, kas aizdeva naudu bijetēm — 1700 rubļus, to atpakaļ vēl nav saņēmis, jo republikas sporta dzīves vadība, kā arī pagaidu olimpiskā komiteja, kas solījās izpaldzēt, vēl nav varējusi šo parādu atdot. Varbūt starp mūsu uzņēmumiem vai saimniecībām ir tāds darba kolektīvs, kas varētu segt šos ceļa izdevumus mūsu rajonā izaugušajam maratonskrējējam. Gunārs sacīja, ka pēc institūta beigšanas gatavojas atgriezties dzimtajā pusē. Anitas Stūrītes sponsors bija dzimtais Saldus rajons! A. I.)

Eksoitiskais brauciens uz Ameriku savā ziņā mazliet izjauca treniņu programmu šai sezonai. Piedalījās vienīgi Tallinnas maratonā, bet rudenī, iespējams, braukšu uz Čehoslovākiju. Protams, ja vien būs nauda.

Nedēļā noskrienu 100—170 kilometrus. Tas nav daudz. Vidējās pasaudzes skrējēji (kuri mūs šobrīd apsteidz), trenējas vairāk — skrien pāri 200 kilometriem. Piedalījos republikas lauku sporta spēlēs un, protams, esot mājās, nevarēju nepiedalīties skrējienā pa Preiļu ielām.

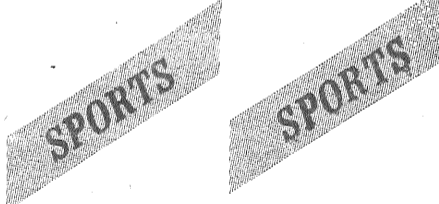
Aina ILJINA
Jāņa SILICKA foto

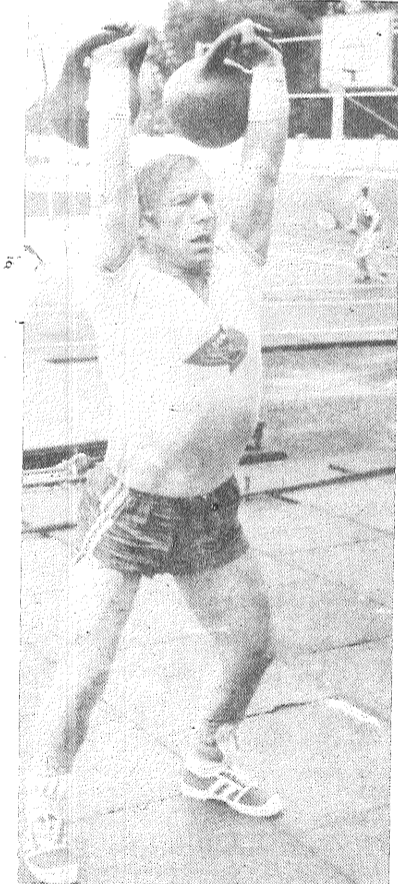
Gunārs Ormanis atzīst, ka Losandželosas skrējienā tomēr gājis karstāk...

Divi direktori — O. Hļebņikovs un J. Eglītis, šoreiz apvienojušies vienā komandā (kopā ar saviem audzēkņiem V. Haritonovu un Ā. Petrovu), bija nepārspējami minibasketbola turnīrā.

Mazajam Ivaram tā ir pirmā balva mūžā — kā ātrākajam ritenbraucējam.

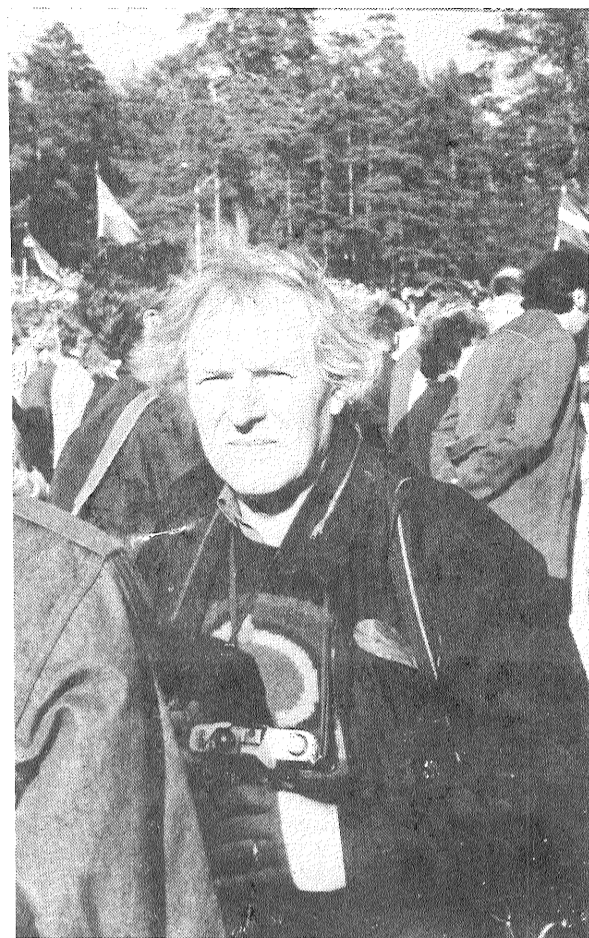
Līvāniešis A. Orlovs — spēcīgākais vīrs šajās un citās sacensībās.

Bumba vārtos!

Tiek dots starts skrējienam pa pilsētām ielām.

Kultūras dzīve

Valda Kupra acīm

skatītā pasaule fotogrāfijās ir redzama Raiņa Jasmuizā. Šo ekspozīciju muzejā var uzskatīt par kārtējo fikšanos — ar mums jau pazīstamo Amerikas latvieti. Maksimāli un fotogrāfu labi pazīst un mīl Aglonā, kopš 1988. gada viņš nav svešs arī preiļiešiem. Valdis Kupris ar Aglonas internātskolas bērniem un pasniedzēju kolektīvu saista jo silta draudzība. Viņa fotogrāfijas rosināja bērnu iztēli, bet Valda Kupra un rakstniece Marinas Kosteneckas nevilgotā leintersētība audzēkņu liktenī sildīja mazo agloniešu sirdis. Ar viņu starpniecību arī svešatnes latvieši zina par Aglonu un palīdz internātskolai.

Valdis Kupris jau neskaitāmas reizes ilgāku vai īsāku laiku ir uzturējies Latvijā, līdzdabojis nozīmīgiem mirkļiem tās vēsturē. Pagājušā gada Aglonas svētkus viņš iemūžināja vēsturei, tāpat kā šīgada Latgales dziesmu svētkus Daugavpilī. Dzīves norisēs Latvijā, arī svētmirkļi skatāmi tālienes latvieša fotogrāfijās. Līdzās cilvēku portretiem redzamas ainas no dziesmu svētkiem un dabas ainavas.

V. RADIS

ATTELOS: ieskats Jasmuizā ekspozīcijā. V. Kupris Latgales dziesmu svētkos. J. SALNAVIESA foto

Republika: notikumi un fakti

PALIDZESIM PILSETNIEKIEM

Latvijas Tautas Frontes Nicas grupa aicināja visus pagasta lauksaimniekus nodot daļu ražas — kartupeļus un dārzeņus — tiem pilsētniekiem, kuru ienākumi ir mazāki par iztikas minimumu. Iniciatori cer, ka šo žēlsirdības akciju atbalstīs arī citu Liepājas rajona pagastu lauksaimnieki.

Leons SPINGA

PILSETAS ATVESEĻOŠANAI

Rietumberlīnes firmas «Kadmap» un Ventspils pārstāvji noslēguši vienošanos par pilsētas ekoloģiskās aizsardzības sistēmas radīšanu. Tuvākajā laikā paredzēts nodot ekspluatācijā pārvietojamo laboratoriju ar šīs firmas marku. Tā cieši sadarbosies ar Rietumberlīnes higiēnas institūtu. Tādējādi Ventspils kļūs par pirmo Latvijas pilsētu, kurai būs sava ekoloģiskā karte.

Aleksandrs IESALNIEKS

MEZACŪKAI... PAVEICĀS

Mālnavas sovhoztehnikuma medību kolektīva «Rītupe» vadītājs Vladimirs Timofejevs kopā ar koleģiem nolēma pamest mežacūkas, kuras postīja vietējos lauksaimniecības sējumos. Slēpnus ierīkoja pie kviešu lauka, kas bija iepatiesies šiem dzīvniekiem. Vladimirs jutās ļoti izbrīnīts, kad vēl gaismiņā — pusdesmitos vakarā — mežacūku vietā kviešu laukā ieradās... vilks. Zvērs lēnām tuvojās mednieka slēpnim. Pagaidījis, kamēr plēsoņa pienāks līdz apmēram 50 metriem, mednieks notēmēja un izšāva. 150 rubļu lielā prēmija kļuva par negaidītu, taču labu mednieka trofeju.

Pēteris LIEPIŅS

PERSANĀS MAKSĀS DARGĀK

Tagad Daugavpils iedzīvotāji, kuri, kā izrādās, biežāk par citiem republikas pilsētu iedzīvotājiem peras pirti, par biļeti maksās divreiz vairāk, jo agrāk katru gadu viņi radīja 100 tūkstošus rubļu lielu zaudējumu sadzīves pakalpojumu kombinātam. Elektroenerģijas un ūdens padārdzināšanās pēdējos 15 līdz 20 gados nekādi neietekmēja pirts biļešu cenas. Pilsētas izpildkomiteja nolēma, ka šie izdevumi jāšēdž tiem, kam patīk pērties pirti.

Vladimirs RUDOJS
LETA korespondenti

Kāpēc nodzēras lauki?

Astonus strādniekus vienā dienā apbedīja Tulas apgabala Rovnas padomju saimniecībā, kur tik ļoti ir nepieciešams darba spēks un kur darbā pienēma cilvēkus uz līguma pamata. Diagnoze viena: saindēšanās ar indīgajām kimikālījām.

Traktorists G. F. iekļuva noliktavā un, paņēmis divas pudeles ar kimikālījām «Gliftors», pusdienu pārtraukumā ienāca pie saviem pudeles brāļiem, «pacienāja» viņus un savu brāli. Pēc tam aizgāja uz mehāniskajām darbnīcām un būvcehu. Tur «pacienājās» vēl divi strādnieki.

«Ātrā palīdzība», ar grūtībām izsaukta, nogādāja cietušos rajona slimnīcā, taču ārsti ieteica vispirms griezties atskurbtuvē. Indes lietotāji (starp viņiem arī viena sieviete) ar reisa autobusu atgriezās atpakaļ cematā. No rīta — atkal «ātrā palīdzība», un — ātrs fināls. Nevienam no astoņiem neizdevās glābt.

Īsumā par šīm personām. Gaņādijam F. — 25 gadi, nesen atgriezies no cietuma. Pirms tam, atnācis no armijas, nežēlīgi piekāva savu brāli. Rezultāts — psihiska šaslimšana un invaliditāte. Nikolajam K. ir trīs bērni, bet tēvam vēl dzīvam esot, viņi atradās valsts apgādībā bērnu namā. Dzīvesbiedri S. dzēra pastāvīgi, viņu starpā notika kautiņi, gadījās noklūt atskurbtuvē...

Belevskas rajona prokurora palīgs J. Kirilins pastāstīja, ka Rovnas padomju saimniecībā par šo gadījumu notiek izmeklēšana.

Taču saindēšanās ar surrogātiem nav nekāds izņēmums.

Tiesām, ar līdzīgiem faktiem man bija nācies saskarties Karielijā, Ukrainā, kaimiņos — Suvorova rajonā. Arī Rovnas padomju saimniecībā bija negadījums, kad, saindējušies ar kimikālījām, bojā gāja divi cilvēki.

Padomju saimniecībā pārsvarā dzīvo pensionāri. Daudzus gadus te neceļ dzīvojamās mājas, toties ir vēl mājas ar klonu grīdām. Dzīvnieku novietnes un mehāniskās darbnīcas ir sabrukkušas. Skaidrs ir viens, ka šādos apstākļos sovhozs pienem darbā, ko pagādās, neprasot ne darba grāmatīņu, ne izziņu, no pēdējās darba vietas: bijušos ieslodzītos, kuriem aizliegts apmesties uz dzīvi Maskavā, nodzērušos, pagrimušus cilvēkus. Sādiem ne par ko nav intereses un viņi negrib strādāt, bet meklē pudeles.

Arodbiedrības CK darba galvenais tehniskais inspektors Tulas apgabalā G. Belocerkovskis atzīmē, ka noliktava, kur atrodas indīgās kimikālījas, neatbilst pat minimālajām prasībām. Jums caurs. Iepakojumā izjukuši. Dažus pesticīdus, kas te atrodas, sen aizliegts izmantot. Noliktavas pārziņa nav. Indīgās kimikālījas tiek izsniegtas pārmerīgā daudzumā, atlikumi pakļēti pudeles blakus darza inventāram. Ko lai saka par ierindas strādnieku vienaldzību, ja padomju saimniecības direktors Z. Arhipovs dzīvo ne cematā,

bet gan Belevas pilsētā, un vada darbus saimniecībā caurbraucot. Gadījums Rovnas saimniecībā tika izskatīts arodbiedrības apgabala komitejas prezidija sēdē. Ieteikts atbrīvot no ienemamā amata direktoru, dārzkopības ceha priekšnieku G. Reprincevu un darba drošības inženieri I. Ciganovu.

Tas pats G. Belocerkovskis atzīmēja, ka Krievijas Nemelzemes rajonos daudz sādžu, kurās ir tik neciešami darba apstākļi, ka normālam cilvēkam grūti atturēties no dzeršanas.

Kāpēc nodzēras mūsu lauki? Atbildi, domājams, var atrast mūsdienu strīdos PSRS Augstākās Padomes un savienoto republiku tautas deputātu sesijās, bet šī jautājuma risinājums mūsdienu agrārās politikas gīstrālajos virzienos. Lauki dzeras, galvenokārt, no bejejas, ko izjūt dienas strādnieki, kuram esošās saimnieciskās sistēma ietvaros nav ne zemes, ne ražošanas līdzekļu, ne saimnieka tiesību.

Viens tikai nav skaidrs: kad atspīgs tie jaunuzradušies ciceroni no kolhozu un sovhozu «ģenerālu» pulka, kas dedzīgi aizstāv zemnieku intereses, bet darbos paši personiski apspiež fermerus un rentniekus, daudzveidīgās saimnieciskās struktūras asnus.

A. PUSKARS,

laikraksta «Izvestija» speciālkorespondents Tulas apgabalā

Redaktors Pēteris PIZELIS

PAZAUDETS naudas maks Preiļos. Lūdzam godīgo atradēju zvanīt: 52422.

VEIC vieglo automašīnu remontu, virsbūves pretkorozijas apstrādi un krāsošanu. Steidzami PĒRK «VAZ-2101, -011, -013, -03». Tālrunis 43901, jebkurā laikā.

Tāds mūžs, kas citiem bija vēltīts. Nekad bez pēdām nevar gaist. (V. Grēviņš)

Izsakām dziļu līdzjūtību Voldeņāram ZUNDĀNAM sakarā ar TEVA nāvi.

Līvānu eksperimentālās bioloģiskās rūpnīcas kolektīvs

Kam, zemīte, tu paņēmi Manu mīļu lolojumu? Bez dēliņa mīļa smaida Tumša kļuva istabiņa. (T. dz.)

Esam kopā ar Silviju SKRIVĻU, DELĪŅU zemes klēpi guldot.

Kompleksa «Buki» kolektīvs

Novist ziedi, pagurst vēji, Piekūst gājējs, — ceļš ir grūts. Tik ar to, ko paveikt spējis, Cilvēks dzīvē liels var būt.

Izsakām līdzjūtību Ritai VAI-VODEI audzētāja nāves gadījumā.

Vanagu skolas kolektīvs

Dusi saldi, mazulīti, Vēsā vējā ziedi trīc. Paliek tavi saules rīti, Paliek celiņš neiemīts.

(Z. Purvs)

Dalām sāpju smagumu ar Silviju SKRIVĻU, Delīņu JANĪTI smiltajā guldot.

Lenina kolhoza veddarbinieki

LAIKRAKSTA PUBLICITĒTĀ MATERIĀLI NE VIENMĒR ATSPŪGULO REDAKCIJAS VIEDOKLI PAR PĒRSŅU VĀRDU UN UZVĀRDU, SKAITĻU UN FAKTU PĀRĒIZĪBU ATBILDĒ RAKSTU AUTORĀ

MŪSU ADRESE: 22250, Preiļos, Aglonas ielā 1.

REDAKCIJAS TALRŪNI: redaktores — 22059, redaktora vietniece, lauku dzīves un sporta nodaļa — 21758, redaktora vietniece izdevumam krievu valodā — 22154 atbildīgā sekretāre — 21996, sabiedriski politiska nodaļa — 21769, rūpnīcības, celtniecības un kultūras nodaļa — 21885, vēstulņu, skolu dzīves un jaunatnes nodaļa — 22203, grāmatvedība, uzdevu pārvalde — 22305.

Laikraksts «Novadnieks» iznāk kopš 1950. gada 29. marta otrdienās, ceturtdienās un sestdienās latviešu un krievu valodās. Iespiests Latvijas izdevniecību, poligrāfijas un grāmatu firdzniecības apvienības Daugavpils tipogrāfijā (Daugavpils, Valkas ielā 1). Izdevniecība «Avīze» (Rīgā, K. Valdemāra ielā 105). Viena nosacītā iespaidokšana. Ofsetiespiedums. Izdevējdarbības licence Nr. 000069. «Новадникс» («Земля»). Газета Преильского района на латышском языке.

Mētiens 13 902 eksemplāru (latviešu valodā — 9 961 eks., krievu valodā 3 941 eks.).

Indekss 68169. Pas. 760.